

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

Tractatus I. Prooemialis De Principiis communibus Doctrinae Moralis,
Conscientia, Actu Humano, Et Peccato In Genere

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Subsectio IV. De Concupiscentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59488](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59488)

dispensatione, collatione jurisdictionis, beneficii privilegij &c. simili metu gravi, & injusto extortis: Invalida esse, sequitur ex nostra assertione hactenus declarata. Valida esse è contra, docent Sanchez, & alij adversarij, nec improbabiler, & teor. Lege Card. De Lugo tom. 2. de Justitia disp. 22. sect. 7.

SUBSECTIO IV.

De Concupiscentia.

SUMMARIUM.

60. Concupiscentia est passio, vel motus appetitus sensitivi bonum delectabile prosequentis, aut malum fugientis.
61. Alia est antecedens, alia consequens.
62. Nulla concupiscentia seu passio, sive antecedens, sive consequens, reddit actum involuntarium.
63. Sed potius voluntarium imperfectum, seu spontaneum auget.
64. Voluntarium verò perfectum, ac liberum minuit, quandoque omnino aufert.
65. Antecedens quidem effectivè, subsequens verò à priori, & notificativè.

60 **C**oncupiscentia hoc loco dicitur passio, vel motus appetitus sensitivi prosequentis bonum delectabile: ut amor, desiderium, spes, audacia, gaudium, seu voluptas, & delectatio: aut contra fugientis malum oppositum: ut odium, fuga, timor, desperatio, tristitia, &c. *maximè.* De his consulenda Philosophia Aristotelis de anima. Ad propositum solum diligenda est

Concupiscentia, seu Passio antecedens, & consequens.

Antecedens passio dicitur, quæ ex sola apprehensione objecti delectabilis, vel contrarij, absque ulla deliberatione intellectus, vel consensu voluntatis exsurgit, vel durat in parte sensitiva: ac proinde sic secundum se nec meriti, nec demeriti, seu peccati capax est. *Consequens* passio dicitur, quæ deliberato arbitrio, & consensu voluntatis, vel jam excitata admittitur, vel etiam ex proposito excitatur, ut ad promptiorem seu intensiorem operationem deserviat. Sunt enim passiones velut animæ calcaria, & cotes, quibus humanæ actiones concitata magis vigent, & fervent sive ad bonum, sive (quod frequentius) ad malum. Videndum hic solum generatim, quomodo ejusmodi passiones se habeant ad voluntarium, seu liberum in actibus humanis: particularia differimus tractanda *infra c. 6. de peccatis internis tot.*

61

ASSERTIO IX.

Concupiscentia, seu passio quacunque antecedens, vel subsequens non reddit actum involuntarium: sed voluntarium quidem imperfectum spontaneum auget: voluntarium verò perfectum, ac liberum minuit, & quandoque omnino aufert. Communis Doctrina ex Arist. sæpè citato D. Thoma I. 2. q. 6. a. 7. Scoto in 4. d. 29. & alibi.

§. I.

Non reddit actum involuntarium. Ratio manifesta est. Quia involuntarium est, quod fit

62

Q 2

à pri-

à principio extrinseco, aut saltem contra inclinationem voluntatis, seu cum nolitione, aversione, displicentiâ, ac quâdam tristitiâ illius: at quod fit ex passione concupiscentiæ, simpliciter fit à principio intrinseco, & secundum inclinationem voluntatis naturaliter scil. inclinatæ in appetitibus appetitûs sensitivi, & tantum abest, ut fiat cum nolitione, vel aversione voluntatis, quin potius eiusmodi passiones superent, & absorbeant nolitiones, & aversiones voluntatis, alioquin cum opere bono, vel malo conjungi solitas, ut experientia notum est præsertim in iracundis, ac libidinosis ergo &c.

§. II.

63 **V**oluntarium imperfectum, seu spontaneum auget potius. Quia illud est, quod fit à principio intrinseco ex prævia cognitione: Atque passio concupiscentiæ, voluptas, ira, &c. non solum non impedit, sed potius trahit voluntatem ad principium intrinsecum majori cum impetu ferri in objectum concupitum, juxta illud Jacobi *Unusquisque tentatur à concupiscentia sua abstractus, & illectus.* Neque ejusmodi passiones turbant, vel impediunt rationem, quantum ad cognitionem objecti concupiti, quin potius alliciunt, continent, & occupant intellectum in consideratione solius objecti concupiti, eumque impediunt, & turbant, quantum ad deliberationem, & considerationem oppositorum, ut notum est: ergo auget potius voluntarium spontaneum. Sed contra, eo ipso

§. III.

Voluntarium perfectum ac liberum minuit, 64

& quandoque omninò aufert. Ratio jam patet. Quia liberum consistit in indifferentiâ voluntatis ad volendum objectum, propositum nimirum ab intellectu cum indifferentia sub mixta ratione boni, & mali: atqui experientiâ notissimum est, quòd passiones illæ concupiscentiæ. I. Et impediunt intellectus de liberationem, & iudicium indifferens, ac faciunt, quòd intellectus magis aestimet, ac ponderet rationes, ac motiva pro parte concupita: minùs verò ponderet, ac velut cæcutiat circa rationes in oppositum: imò potest vehementissima passio concupiscentiæ, vel iræ adeò intellectum perturbare, & solâ objecti concupiti consideratione occupatum excæcare, ut non possit omninò deliberare, considerare, vel apprehendere rationes in oppositum, ut fit in furiosis, vel ebrijs. II. Et consequenter etiam impediunt, & quandoque omninò tollant indifferentiam voluntatis ad volendum, & nolendum, sed omninò fortius inclinent, & trahant ad partem concupitam, & quandoque toto impetu, & quasi merè naturaliter rapiant in illam partem: ergo passiones illæ semper impediunt, & quandoque etiam omninò auferunt voluntarium perfectum, ac liberum: & consequenter etiam proportionaliter minuent, vel omninò tollent culpam, seu peccatum, sicut è contra etiam virtutis meritum circa objectum bonum. Ut notat etiam *Layman. hic c. 5. in fine.* Et jam communis persuasio est, minùs liberè egisse,

Q 3

se,

le, minùs deliquisse, aliquâ veniâ dignum esse, quia
aut aliorum persuasione, vel blanditijs, aut
propriâ gravi passione, vel tentatione victus ad
malum consensit: peccato infirmitatis potius
quàm malitiæ.

§. IV.

65 **C**oncupiscentia, seu passio consequens, nimirum
voluntariè excitata, vel accepta à voluntate
precedentem, excitantem, vel admittentem, effectus
est, non causa voluntarij, ideóque effectus
non auget, nec minuit illud: dicitur tamen augere
voluntarium, & consequenter peccatum à peccato
riori, & notificatoriè, ut optime explicat D. Thomas
I. 2. q. 77. a. 6. dicens: *Signum est magnitudinis
ejus. (peccati) Quia demonstras intensum
venit voluntatis ad actum peccati: quo sensum
rum est: quod quanto quis majori libidine
concupiscentiâ peccat, tanto gravius peccat.* Hæc
Sanctus Doctor. Eadèmq; est ratio quoad actum
bonos & virtuosus: ut si excites in te magnum
misericordiæ affectum, quò abundantius succurras
egenis: aut contra concites magnum odium
vel iram, quò atrocius invadas inimicum. Quod
verò passio subsequens voluntaria referatur rursus
ad alios actus subsequentes, jam evadit passio
precedens, & ut talis se habebit respectu actuum
sequentium, à voluntate antecedente non inter
torum, sed vi passionis ipsius caulatorum
juxta dicta superius.